

**Protikorupčný program
Úradu vlády Slovenskej republiky**

Bratislava

Júl 2020

1. Úvod

Rezortný protikorupčný program Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „protikorupčný program“) bol vypracovaný v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 z 12. decembra 2018, ktorým bola schválená *Protikorupčná politika Slovenskej republiky na roky 2019 – 2023* (ďalej len „protikorupčná politika“). V zmysle úlohy B.4 citovaného uznesenia sú ústredné orgány štátnej správy povinné vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich z rezortného protikorupčného programu a aktualizovať tento program každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

Aktualizovaný protikorupčný program nadväzuje na schválenú Protikorupčnú politiku Slovenskej republiky a protikorupčný program prijatý 31. augusta 2019. Pri jeho vypracovaní sa takisto zohľadňujú požiadavky štandardov podľa STN ISO 37001:2019¹⁾, ako aj skúsenosti získané pri jej zavádzaní na Úrade vlády Slovenskej republiky (ďalej len „úrad vlády“), najmä však informácie vyplývajúce z prieskumu o korupčných rizikách na úrade vlády. Premietajú sa doň aj poznatky a návrhy zamestnancov úradu vlády a iných osôb, ktoré sú v pracovnoprávnom vzťahu s úradom vlády (ďalej len „zamestnanci“), i poznatky o dobrej praxi iných organizácií vrátane relevantných zahraničných skúseností.

Adresátmi tohto protikorupčného programu sú zamestnanci úradu vlády. Jeho účel je poskytnúť im súbor konkrétnych krokov na predchádzanie korupcii, najmä prostredníctvom riadenia korupčných rizík a zmenšovania priestoru na ich vznik a existenciu. Aktuálne znenie protikorupčného programu sa nachádza na webovom sídle úradu vlády na adrese <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk>.

2. Vymedzenie pojmov a použité skratky

Na účely realizácie tohto aktualizovaného protikorupčného programu sa používajú pojmy, ktoré sú vymedzené v predchádzajúcom dokumente a v glosári pojmov²⁾.

POUŽITÉ SKRATKY

EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
GR	generálny riaditeľ/generálna riaditeľka
GT	generálny tajomník/generálna tajomníčka
KGTSÚ	kancelária generálneho tajomníka služobného úradu
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OPK	odbor prevencie korupcie
OPP	odbor projektovej podpory
OSN	Organizácia spojených národov
OÚ	osobný úrad
PO	právny odbor

¹⁾ Norma STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) Systémy manažérstva proti korupcii. Označenie anglického znenia normy je ISO 37001:2016 - Anti-bribery management systems.

²⁾ https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7257_riadenie-korup-rizik_priloha1_glosar_fin_skr.pdf

RPŠS	Rada pre štátnu službu
SE	sekcia ekonomiky
SK	sekcia kontroly
SPKKM	sekcia prevencie korupcie a krízového manažmentu
SŠSVS	sekcia štátnej služby a verejnej služby
VÚV	vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky
ZPPV	Zbor poradcov predsedu vlády

3. Východiská aktualizácie protikorupčného programu

Východiskom aktualizácie č. 1 je stav zistený po vyhodnotení úloh, ktoré je prílohou k tomuto programu. OPK vyhodnotil plnenie úloh protikorupčného programu na základe ukazovateľov v ňom uvedených.

Úrad vlády realizoval v rámci projektu podporeného z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom operačného programu „Efektívna verejná správa“ osobitný projekt „Zavádzanie a podpora manažérstva kvality v organizáciách verejnej správy podľa STN ISO 37001:2019“. Úrad vlády Slovenskej republiky začlenil prvky tohto projektu medzi navrhované opatrenia do svojho protikorupčného programu, ktorý je uvedený v Príkaze vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky č. 1/2019 z 30. augusta 2019 na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich z Rezortného protikorupčného programu Úradu vlády Slovenskej republiky.

V rámci tohto projektu sa uskutočnila dôkladná analýza stavu systému riadenia protikorupčných činností na úrade vlády. Prostredníctvom analýzy dokumentov, procesov a spôsobu riadenia korupčných rizík sa identifikovali medzery a nedostatky v riadení týchto činností. V nadväznosti na to odbor prevencie korupcie vypracoval jasné a zrozumiteľné predpisy ako regulačný prvok na vytváranie bezkorupčného prostredia, ktoré sú podporným podkladom na navrhovanie lepších protikorupčných opatrení. Nastavili sa efektívnejšie procesy a postupy na znižovanie korupčných rizík, predchádzanie korupcii a vytváranie protikorupčného prostredia. Vytvoril sa funkčný, prehľadný a zrozumiteľný systém riadenia protikorupčných činností, ktorý rešpektuje celkový kontext, v ktorom úrad vlády pôsobí. Do existujúcich štruktúr a procesov na úrade boli začlenené aj opatrenia vyplývajúce z požiadaviek STN ISO 37001:2019 a mechanizmy na prevenciu korupcie ako integrálna súčasť celkového systému riadenia a posilňovania bezkorupčného prostredia na úrade vlády.

Tento systém umožňuje eliminovať potenciálne korupčné riziká na úrade vlády už v počiatočnom štádiu a zabrániť tak v predstihu akejkoľvek korupcii.

Vykonaním opatrenia 1.2 vyplývajúceho z protikorupčného programu úrad vlády získal 28. mája 2020 certifikát o splnení požiadaviek podľa štandardu STN ISO 37001:2019 o systéme protikorupčného manažérstva. Zavedenie tohto systému vytvára predpoklady pre úrad vlády pôsobiť svojím príkladom a udávať trend v nastavovaní efektívneho systému riadenia protikorupčných činností aj pre ostatné inštitúcie a orgány štátnej správy a verejnej správy či verejnej moci.

4. Faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčného programu (SWOT analýza)

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť pri realizácii protikorupčného programu (faktory uvedené v zarážke I. a III.) alebo ohroziť jej úspešnosť (faktory uvedené v zarážke II. a IV.). Popritom faktory z okolitého prostredia uvedené v zarážke IV. pôsobia demotivačne a ohrozujú realizáciu protikorupčných programov vo všetkých rezortoch, nielen na úrade vlády.

I. Faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu:

- vôľa a odhodlanie vedenia úradu vlády vytvárať bezkorupčné prostredie;
- podpora vedenia úradu vlády pri zabezpečení efektívneho fungovania systému protikorupčného riadenia na úrade vlády;
- na úrade vlády je zavedený certifikovaný regulačný základ (interné predpisy) protikorupčného systému podľa štandardov STN ISO 37001:2019 (systém protikorupčného riadenia);
- používanie IT na identifikáciu a riadenie korupčných rizík prostredníctvom IT;
- prebieha intenzívna spolupráca s medzinárodnými organizáciami pri výmene skúseností a dobrej praxe v oblasti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii.

II. Faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu:

- neuspokojivá úroveň vedomostí zamestnancov o efektívnych postupoch boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii na úrade vlády;
- nedostatočný záujem mnohých zamestnancov zapájať sa do zvyšovania účinnosti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii na úrade vlády;
- nízka dôvera viacerých zamestnancov v účinnosť uplatňovania protikorupčných pravidiel v praxi;
- obava zamestnancov oznamovať nekalé praktiky a s tým súvisiaca nízka pravdepodobnosť odhalenia prípadného korupčného správania;
- nízka úroveň kultúry otvorenosti v otázkach korupcie – zamestnanci väčšinou nie sú ochotní otvorene a bez obáv otvorene diskutovať o prejavoch korupčného správania a konania v orgánoch štátnej správy;
- uplatňovanie protikorupčných pravidiel a morálnych zásad v organizácii sa často vníma ako formálne.

III. Faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu protikorupčného programu:

- klíma v spoločnosti je priaznivé na zavádzanie protikorupčných opatrení;
- rastúci tlak verejnosti na riešenie problémov spojených s korupciou;
- zavádzanie informačných technológií do riadenia korupčných rizík a na oznamovanie korupcie a inej protispoločenskej činnosti;

- potenciál webového sídla úradu vlády ako nástroja na zvyšovanie efektívnosti komunikácie o predchádzaní korupcii a jeho využitie ako dôveryhodného zdroja informácií na vzdelávacie účely o predchádzaní korupcii a boja proti korupcii;
- intenzívny záujem niektorých médií o odhaľovanie korupcie a korupčných praktík;
- vysoký potenciál praktického využitia existujúcej rozsiahlej škály poznatkov a vedomostí viacerých zamestnancov úradu vlády o predchádzaní korupcie a zmenšovaní priestoru pre existenciu korupčných rizík;
- realizácia spoločného projektu s OECD na roky 2019 – 2023 „Posilňovanie integrity a zefektívňovanie prevencie korupcie v Slovenskej republike“.

IV. Faktory z okolitého prostredia, ktoré ohrozujú realizáciu protikorupčného programu:

- prevažujúci pesimistický postoj verejnosti k odstráneniu korupcie;
- vysoká miera tolerancie korupčného správania zo strany verejnosti;
- vo verejnom sektore sa nekladie dôraz na požiadavku vyžadovať od obchodných a zmluvných partnerov vnútorné protikorupčné mechanizmy;
- nízka miera odhaľovania účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní;
- zdokonaľovanie korupčných schém a foriem korupcie ako reakcia na protikorupčné opatrenia;
- v právnej úprave Slovenskej republiky nie sú komplexne zachytené všetky formy korupcie a korupčného konania vrátane tých, ktoré súvisia so systémovou korupciou;
- neuskutočňuje sa posúdenie ustanovení navrhovaných aj existujúcich právnych predpisov z hľadiska existencie a vytvárania korupčných rizík, priestoru pre korupciu a legalizáciu korupčného konania (doložka o bezkorupčnosti);
- oslabovanie účinnosti boja proti korupcii deformovaným výkladom zákonov prostredníctvom presadzovania účelovej aplikačnej praxe, ktorá vyhovuje páchatelom korupcie;
- prevaha formalizmu na úkor reálnych opatrení pri znižovaní korupcie a eliminácii korupčných rizík;
- nedostatočne odrádzajúce sankcionovanie páchatelov korupcie;
- neexistuje právna úprava lobingu v Slovenskej republike;
- nízka výpovedná hodnota a formalizmus pri kontrole majetkových priznaní verejných činiteľov a ich vyhláseniach o zainteresovanosti, resp. konflikte záujmov;
- nehodnoverná podpora kultúry integrity vo verejnom sektore.

5. Riadenie korupčných rizík na úrade vlády

Softvérový nástroj na riadenie korupčných rizík sa začal využívať v r. 2019. Od 13. decembra 2019 do 17. januára 2020 sa uskutočnil na úrade vlády dotazníkový prieskum, ktorý odhalil priestor, resp. riziká pre vznik korupcie. V prieskume respondenti najčastejšie vnímali ďalej uvedené riziká, pričom zároveň identifikovali potrebu prijať systémové preventívne opatrenia. Do prieskumu sa zapojilo 47% respondentov. Títo respondenti svojou aktivitou prejavili ochotu podieľať sa na znižovaní priestoru pre korupciu a identifikovať vznik alebo existenciu korupčných rizík. Súčasťou prieskumu bola aj možnosť navrhovať opatrenia na znižovanie alebo odstránenie týchto rizík. OPK tieto opatrenia posúdil a podľa ich obsahu zaradil k opatreniam na plnenie cieľov v rámci aktualizácie protikorupčného programu.

Prieskum identifikoval tieto potenciálne riziká, ktoré by mohli viesť ku vzniku korupcie:

- chýbajú kritériá na uplatňovanie postihov, čím sa vytvára priestor na svojvoľné a nejasné rozhodovanie o postihoch a tým zníženie ich odrádzajúceho účinku;
- zapojenie rizikového obchodného partnera alebo zamestnanca do projektu a/alebo transakcie, čo vyplýva z nedostatočného nastavenia mechanizmov, ktoré by tomu zabránili;
- nedodržiavanie postupov prevencie korupcie a boja proti korupcii nie je postihované, čo naznačuje, že sa zvyšuje miera tolerancie korupčného správania a chýba dostatočne silná osobná integrita u príslušných zamestnancov; zároveň to naznačuje, že mať samotný predpis nestačí a chýba dôslednosť pri jeho presadzovaní;
- nedostatočná vnútorná motivácia zamestnancov dodržiavať protikorupčné opatrenia;
- výsledok rozhodovania je ovplyvňovaný externou stranou – vystavenie tomuto korupčnému riziku naznačuje, že sa vyskytujú prípady nezákonných tlakov na rozhodovacie procesy;
- nezisťujú sa príčiny nedodržania lehoty na vydanie rozhodnutia a vytvára sa priestor na vynucovanie úplatku;
- vznik a existencia konfliktu záujmov – pravdepodobnosť tohto korupčného rizika naznačuje, že konflikt záujmov sa posudzuje formálne alebo sa vôbec neposudzuje.

Treba však zdôrazniť, že **identifikované korupčné riziko neznamená, že už dochádza ku korupcii** alebo s ňou súvisiacej inej protispoločenskej činnosti. Toto riziko iba naznačuje, že existuje priestor, príležitosť alebo vhodné podmienky na korupčné konanie alebo samotné uskutočnenie korupčnej transakcie.

Návrhy na odstránenie najčastejšie identifikovaných korupčných rizík sú súčasťou navrhovaných konkrétnych protikorupčných opatrení v rámci úradu vlády. Dotazníkové prieskumy sa budú aj naďalej uskutočňovať prostredníctvom softvérového nástroja, ktorý sa bude zdokonaľovať. Týmto spôsobom sa zamestnanci úradu vlády reálne podieľajú na praktickej aplikácii protikorupčnej politiky úradu vlády.

6. Priority protikorupčného programu

Protikorupčný program je postavený na prioritách a cieľoch, ktoré vychádzajú z priorít Protikorupčnej politiky Slovenskej republiky a Národného protikorupčného programu Slovenskej republiky.

Priorita 1: Posilniť dôveryhodnosť úradu vlády ako inštitúcie, ktorá svojou činnosťou presadzuje a chráni verejný záujem prostredníctvom znižovania priestoru a príležitostí pre korupciu.

Priorita 2: Zvyšovať efektívnosť riadenia protikorupčných činností na úrade vlády a posilňovať protikorupčnú kultúru.

Priorita 3: Nastaviť trend (posilnenie líderstva, resp. „trendsetting“) pri zavádzaní efektívnych preventívnych postupov na znižovanie priestoru a príležitostí pre korupciu.

7. Ciele a opatrenia

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024 zahrnuje boj proti korupcii medzi najvyššie priority vládneho programu. Viaceré protikorupčné ciele uvedené v programovom vyhlásení sú súčasťou aj Národného protikorupčného programu zo 4. septembra 2019.

Prvoradým cieľom tohto programu je presadzovanie kultúry verejnej integrity a vytvorenie na úrade vlády bezkorupčného prostredia, kde sa akékoľvek prejavy korupčného správania a konania netolerujú. Jedným z významných podporných prostriedkov na dosiahnutie tohto cieľa je efektívne fungovanie systému riadenia protikorupčných činností a dôsledné uplatňovanie v praxi všetkých relevantných požiadaviek podľa medzinárodného štandardu STN ISO 37001:2019.

Návrhy cieľov a opatrení v tomto programe vyplývajú z dotazníkového prieskumu, ako aj z praktickej aplikácie interných predpisov, ktorými sa zavádza medzinárodný štandard STN ISO 37001:2019. Účel je dosiahnuť dokázateľnú účinnosť zavedeného riadenia protikorupčných činností ako systému a zároveň zosúladiť interné predpisy a aplikačnú prax.

Integrálnou súčasťou tohto systému na úrade vlády je preto trvalé zlepšovanie riadenia korupčných rizík, z čoho vyplýva úloha rozvíjať ho a zefektívniť, aby bolo možné korupčné riziká včas identifikovať a v predstihu eliminovať.

OPK preskúmal a vyhodnotil ciele, opatrenia a úlohy z protikorupčného programu. Na základe vyhodnotenia OPK ponechal ciele, ktoré sú stále aktuálne, prípadne niektoré ciele preformuloval tak, aby lepšie zodpovedali aktuálnej situácii. Keďže prevencia korupcie je neustály proces, ku každému cieľu sa navrhujú aktualizované opatrenia a úlohy, ktoré majú mechanizmus prevencie korupcie na úrade vlády zefektívniť.

Cieľ č. 1: Presadzovať kultúru verejnej integrity na úrade vlády

Integrita je jedným z kľúčových pilierov politických, hospodárskych a spoločenských štruktúr, a je teda podstatná pre hospodársky a sociálny blahobyť a prosperitu jednotlivcov a spoločnosti ako celku. Verejná integrita znamená dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore.

Úrad vlády pokladá za jednu zo základných podmienok posilňovania svojej dôveryhodnosti dôsledné presadzovanie kultúry verejnej integrity nielen v rámci úradu vlády, ale aj vo vzťahu k partnerom vecného vzťahu a pri komunikácii s verejnosťou. Vzhľadom na to, že medzi integritou a korupciou či vznikom a existenciou korupčných rizík je nepriamo úmerný vzťah, je vhodné včleniť *odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*³⁾, ktorý je právnym nástrojom OECD, do systému riadenia na úrade vlády. V súlade s týmto odporúčaním je potrebné v činnosti úradu vlády zohľadňovať nielen súvislosti, v ktorých úrad vlády pôsobí, ale aj riziká, ktoré kultúru integrity ohrozujú.

Cieľ 1.1: Zlepšovať systém riadenia korupčných rizík s využitím ich elektronickej identifikácie a hodnotenia

Tento cieľ odzrkadľuje neustálu snahu zlepšovať systémové požiadavky zavedené STN ISO 37001:2019. Nevyhnutnou súčasťou zlepšovania účinnosti systému je zásada „tón z hora“, ktorá vyžaduje, aby najvyšší predstavitelia úradu vlády boli príkladom a zároveň sami aktívne presadzovali protikorupčný program. Účelom je takisto zvyšovať motiváciu zamestnancov iniciatívne sa podieľať na vytváraní bezkorupčného priestoru na úrade vlády.

Dotazník k riadeniu korupčných rizík bol elektronicke spustený 13. decembra 2019. Zo spätnej väzby od zamestnancov, ako aj vyhodnotenia výsledkov prieskumu vyplynula potreba aktualizovať systém riadenia rizík.

OPK vyhodnotí plnenie prijatých opatrení na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Podiel účasti zamestnancov úradu vlády na dotazníkových prieskumoch	percento	Vyplnené dotazníky	47 %	> 50 %

³⁾ Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite, OECD 26.1.2017 dostupné na webovej adrese: <http://www.oecd.org/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

b)	Počet doručených návrhov, na základe ktorých boli prijaté opatrenia	počet	Vyplnené dotazníky	2	> 2
----	---	-------	--------------------	---	-----

Opatrenie č. 1.1.1: Preformulovať otázky zaradené v dotazníkoch tak, aby boli adresnejšie a zrozumiteľnejšie pre respondentov

Gestor: OPK

Termín: do 30. septembra 2020

Opatrenie č. 1.1.2: Pripraviť oddelené prieskumy zamerané na zisťovanie rizík samostatne vo vzťahu k celej inštitúcii, organizačnej jednotke a zamestnancovi

Gestor: OPK

Termín: do 31. októbra 2020

Cieľ 1.2: Zlepšovať systém zavedený štandardmi STN ISO 37001:2019 na úrade vlády

Nové pravidlá boli zavedené najmä smernicou vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky č. 1/2020 zo dňa 7. februára 2020 o opatreniach v oblasti prevencie korupcie na Úrade vlády Slovenskej republiky. Certifikácia nezávislou audítorskou spoločnosťou sa uskutočnila 28. mája 2020. Udržateľnosť systému sa bude pravidelne preskúmať prostredníctvom interných auditov.

OPK vyhodnotí plnenie prijatého opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Udržanie platného certifikátu STN ISO 37001:2019	binárna	Správa z interného auditu	áno	áno
b)	Počet nezhôd identifikovaných v rámci auditov podľa STN ISO 37001:2019	počet	Správa z interného auditu	0	0
c)	Počet splnených opatrení uložených v rezortnom protikorupčnom programe	počet	Vyhodnotenie protikorupčného program	0	13

d)	Preskúmanie systému protikorupčných činností	binárna	Správa z preskúmania	nie	áno
----	--	---------	----------------------	-----	-----

Opatrenie č. 1.2.1: Vykonať interné audity na preskúmanie dodržiavania štandardov STN ISO 37001:2019 v zmysle plánu auditov

Gestor: Osoba vykonávajúca dohľad

Spolugestor: OPK, KGTSÚ

Termín: 28. februára 2021

Cieľ 1.3: Zosúladiť požiadavky medzinárodného štandardu STN ISO 37001:2019 s praktickým výkonom protikorupčných činností úradu vlády

Právna úprava štátnozamestnaneckých vzťahov⁴⁾ vytvorila priestor pre overovanie viacerých kritérií integrity⁵⁾ v priebehu obsadzovania pozícií vedúcich zamestnancov. Na základe uvedeného je možné do výberových konaní na pozície vedúcich zamestnancov začleniť posudzovanie uchádzačov v súvislosti s uplatňovaním zásad etického správania.

OPK vyhodnotí plnenie ďalej uvedených opatrení na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatková hodnota	Cieľová hodnota
a)	Podiel výberových konaní, kde sa uchádzači na pozíciu vedúceho zamestnanca preverovali v oblasti uplatňovania zásad etického správania	Podiel	Záznamy o výberových konaniach	0%	50%
b)	Nastavené pravidlá pre poskytovanie dotácií	binárna	Interný dokument (názov)	nie	áno

⁴⁾ Napr. zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláška Úradu vlády Slovenskej republiky č. 400/2019 Z. z., ktorou sa vydáva Etický kódex štátneho zamestnanca.

⁵⁾ Príloha č. 2 Vyhlášky Úradu vlády Slovenskej republiky č. 122/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výberových konaniach.

c)	Nastavené pravidlá pre uzatváranie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru	binárna	Interný dokument (názov)	nie	áno
d)	Nastavené pravidlá na zabránenie zneužívania inštitútu obchodného tajomstva pri uzatváraní zmlúv a predkladaní projektov	binárna	Interný dokument (názov)	nie	áno

Opatrenie 1.3.1: Do výberových konaní na pozíciu vedúceho štátneho zamestnanca zahrnúť aj overovanie uchádzačov o prijatie v oblasti uplatňovania zásad etického správania v zmysle Etického kódexu štátneho zamestnanca

Integritu, ktorá úzko súvisí s etickými zásadami, je možné skúmať v rámci výberového konania napríklad formou riešenia prípadových štúdií a etických dilem, v rámci ústneho pohovoru prediskutovaním riešenia navrhovaného uchádzačom. Otázky integrity sa posudzujú najmä vo vzťahu k vedúcim zamestnancom.

Etický kódex štátneho zamestnanca ustanovuje zásady etického správania štátneho zamestnanca v súvislosti s vykonávaním štátnej služby a postup štátneho zamestnanca, služobného úradu a Rady pre štátnu službu pri ich dodržiavaní a uplatňovaní.

Rada pre štátnu službu v roku 2019 zverejnila výklad Etického kódexu štátneho zamestnanca⁶⁾, v ktorom príkladmo uvádza praktické situácie.

Gestor: GT

Spolugestor: OÚ, organizačný útvar, ktorý navrhol vyhlásiť výberové konanie

Termín: priebežne

Opatrenie 1.3.2: Zapracovať do interného predpisu pravidiel pre uplatňovanie protikorupčnej doložky v zmluvách o dotáciách

Po prijatí Smernice vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky č. 1/2020 zo dňa 7. februára 2020 o opatreniach v oblasti prevencie korupcie na Úrade vlády Slovenskej republiky bolo potrebné zosúladiť dovtedajšie interné predpisy s novou smernicou do 31. marca 2020. Dotačné schémy doteraz neboli upravené a protikorupčné ustanovenia neboli zapracované do dotačných zmlúv.

Gestor: SE/OPP

Spolugestor: OPK

Termín: do 31. decembra 2020

⁶⁾ https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/data/files/7500_eticky-kodex-vyklad-v10.pdf

Opatrenie 1.3.3: Prijat' jasné pravidlá pre uzatváranie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru

V dotazníkovom prieskume bolo zistené potenciálne riziko obchádzania ustanovení Zákonníka práce formou uzatvárania dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Uzavretie predmetných dohôd zvyšuje riziko úhrad za práce a služby, ktoré majú byť alebo sú vykonávané zamestnancami úradu vlády v rámci ich pracovného pomeru a v pracovnom čase v súlade s opisom štátnozamestnaneckého miesta. Je potrebné stanoviť jednoznačné a zrozumiteľné podmienky pre uzatváranie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ktoré úrad vlády nevykonáva. Je potrebné tiež presne určiť, akým spôsobom úrad vlády skontroluje reálny výkon dohodnutej práce.

Gestor: OÚ

Spolugestor: OPK

Termín: do 31. decembra 2020

Opatrenie 1.3.4: Vypracovať a zverejniť pravidlá na zabránenie zneužívania inštitútu obchodného tajomstva pri uzatváraní zmlúv a predkladaní projektov

Ďalším z návrhov vyplývajúcich z dotazníkového prieskumu je stanoviť jasné a zrozumiteľné kritériá uplatňovania obchodného tajomstva pri uzatváraní zmlúv s partnermi vecného vzťahu, čím tieto zmluvné vzťahy budú transparentnejšie navonok. Aj keď na úrade vlády neboli zistené konkrétne prípady zneužívania obchodného tajomstva s cieľom zakryť protispoločenskú činnosť, presné a zrozumiteľné pravidlá môžu zabrániť vzniku takýchto prípadov v budúcnosti.

Gestor: PO

Spolugestor: SE/OPP, OPK

Termín: do 31. decembra 2020

Cieľ č. 1.4: Zvyšovať povedomie o korupcii a aktivizovať protikorupčné správanie a konanie zamestnancov

Konanie zamestnancov úradu vlády musí byť v súlade so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami. Pri zefektívňovaní systému protikorupčného vzdelávania sa kladie dôraz na skutočné, praktické uplatňovanie a vyhodnocovanie účinnosti protikorupčného úsilia a odstránenie nedostatkov v aplikačnej praxi, napríklad pri uplatňovaní zákonov a predpisov.

Od 1. januára 2020 nadobudol účinnosť Etický kódex štátneho zamestnanca. Jeho uplatňovanie je potrebné zahrnúť do vzdelávacích aktivít, ktorých súčasťou by malo byť aj praktické riešenie situácií vychádzajúcich z jeho ustanovení (riešenie etických dilem).

Vzdelávacie aktivity zahŕňajú jednak úvodné protikorupčné vzdelávanie pre novo prijatých zamestnancov úradu vlády a jednak priebežné protikorupčné vzdelávanie pre všetkých zamestnancov. Pri hodnotení vzdelávacích aktivít na posilnenie prevencie korupcie je potrebné sa sústrediť na reálne prejavy protikorupčného správania a konania zamestnancov vrátane vedúcich zamestnancov.

Opatrenie č. 1.4.1: Zlepšovať systém protikorupčného vzdelávania a vyhodnocovať účinnosť vzdelávacích aktivít zameraných na aktivizáciu protikorupčného správania

Súčasťou obsahu vzdelávacích aktivít je znižovanie tolerancie voči korupcii, rovnako ako pravidlá etického správania a konania. Zamestnanci by im mali porozumieť a vnímať situácie, v ktorých dochádza k porušovaniu týchto pravidiel, aby dokázali prirodzene a správne reagovať. Osobitne dôležité je, aby vedeli, ako majú konať a postupovať pri riešení reálnych situácií. Realizovanie interaktívnych vzdelávacích aktivít najmä zážitkovou formou je kľúčové pre aktivizáciu protikorupčného správania a znižovanie tolerancie korupcie. Kvalitu vzdelávacích aktivít OPK posúdi prostredníctvom vyhodnotenia spätnej väzby získanej na základe odpovedí respondentov na otázky v hodnotiacich formulároch. V prípade potreby prijme opatrenia na zlepšenie.

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Podiel zamestnancov zapojených do identifikácie priestoru a príležitostí umožňujúcich vznik a existenciu korupčných rizík	percento	Spätná väzba zo školenia, dotazník	47%	>55%
b)	Podiel novo prijatých zamestnancov, ktorí sa zúčastnili úvodných vzdelávacích aktivít o prevencii korupcie, etike a integrite	percento	Zoznam novo prijatých zamestnancov, zoznam účastníkov školení	0%	50 %
c)	Podiel zamestnancov, ktorí sa zúčastňujú priebežných vzdelávacích aktivít o prevencii korupcie, vrátane etiky a integrity	percento	zoznam účastníkov školení	0%	10 %

Gestor: OPK

Spolugestor: OÚ

Termín: realizácia školení priebežne, vyhodnocovať vždy do 30. júna kalendárneho roka

Opatrenie č. 1.4.2: Zvyšovať povedomie zamestnancov o obsahu interných predpisov úradu vlády, ktorými boli zapracované odporúčania Rady OECD o verejnej integrite

V rámci školení pre zamestnancov úradu vlády je potrebné opakovane informovať o tomto novom systéme, o podmienkach, za ktorých je možné dar alebo prejav zdvorilosti prijať, okolnostiach, ktoré je potrebné zvažovať pri prijatí alebo odmietnutí daru alebo prejavu zdvorilosti, ako aj o povinnosti a podmienkach evidencie prijatých darov a prejavov zdvorilosti.

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatková hodnota	Cieľová hodnota
a)	Program motivačných vzdelávacích aktivít na tému etiky a verejnej integrity so zreteľom na posilňovanie protikorupčného správania a prevencie korupcie	binárny	Samotný dokument	nie	áno
b)	Počet vypracovaných prípadových štúdií zapracovaných do vzdelávacích aktivít úradu vlády	počet	Podklady k vzdelávacím aktivitám	0	10

Gestor: OPK

Spolugestor: OÚ

Termín: realizácia školení priebežne, vyhodnocovať vždy do 30. júna kalendárneho roka

Cieľ č. 2: Účinne chrániť oznamovateľov podozrení z korupcie, inej protispoločenskej činnosti a neetického správania

Nové pravidlá oznamovania a ochrany oznamovateľov protispoločenskej činnosti boli zavedené smernicou vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky č. 17/2019 zo dňa 27. septembra 2019 o vybavovaní oznámení o protispoločenskej činnosti na Úrade vlády Slovenskej republiky. Princípom ochrany oznamovateľov sú postupy a pravidlá nastavené tak, aby zaručovali podporu a ochranu osobám, ktoré v dobrej viere upozornia na vznik korupčných rizík, možné korupčné alebo iné protispoločenské konanie či neetické správanie. Nový systém ochrany oznamovateľov musí poskytovať dostatočnú záruku, že podané oznámenia budú riadne prešetrené a proti oznamovateľom nebudú použité odvetné opatrenia v dôsledku nahlásenia protispoločenskej činnosti.

Ku dňu vyhodnotenia a aktualizácie rezortného protikorupčného programu odbor prevencie korupcie evidoval jedno oznámenie o protispoločenskej činnosti.

Opatrenie č. 2.1.: Posilňovať dôveru oznamovateľov v zavedený systém ich ochrany

Dôveru oznamovateľov je možné posilňovať otvorenou komunikáciou s oznamovateľom a poskytovaním podpory. Preto je potrebné dôsledne preverovať prijaté oznámenia, ich obsah a dôsledky vo vzťahu k oznamovateľovi a pri každom oznámenom prípade skúmať, či nedochádza k odvetným opatreniam.

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Podiel zamestnancov, ktorí identifikovali obavy z odvetných opatrení v dôsledku nahlásenia podozrenia z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti či neetického konania	percento	Dotazník	38 %	33 %

Gestor: OPK

Spolugestor: GT

Termín: do 30. júna 2021

Opatrenie č. 2.2.: Zvyšovať povedomie zamestnancov o ochrane oznamovateľov a postupoch oznamovania podozrení z korupcie, korupčného správania a iného protispoločenského konania

Realizovanie interaktívnych školení zážitkovou formou je kľúčové pre zlepšenie pochopenia problematiky prevencie korupcie. Kvalitu školiacich aktivít OPK posúdi získaním spätnej väzby prostredníctvom hodnotiacich formulárov. Na základe získaných informácií v prípade potreby prijme opatrenia na zlepšenie.

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Počet uskutočnených vzdelávacích aktivít	počet	Pozvánka, program, prezenčná listina	0	2

b)	Počet účastníkov školení	počet	Prezenčná listina	0	50
c)	Podiel účastníkov školení, ktorí vyjadria spokojnosť s kvalitou školenia	percento	Výstup zo školenia (dotazník)	0 %	80 %

Gestor: OPK

Spolugestor: OÚ

Termín: realizácia školení priebežne, vyhodnocovať vždy do 30. júna kalendárneho roka

Cieľ č. 3: Posilňovať postavenie úradu vlády ako inštitúcie, ktorú verejnosť vníma ako dôveryhodnú

Základom dôveryhodnosti je transparentnosť a etické správanie a konanie zamestnancov úradu vlády. Okrem opatrení navrhnutých a prijatých v súvislosti s dodržiavaním etických pravidiel, je potrebné posilňovať dôveryhodnosť úradu vlády aj navonok, smerom k obyvateľom Slovenskej republiky.

Cieľ č. 3.1: Zefektívniť a posilniť prijímanie a preverovanie oznámení podozrení z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti

Občania môžu svoje podozrenia z korupcie nahlasovať úradu vlády prostredníctvom protikorupčnej telefonickej linky, e-mailom, poštou alebo aj osobne. Z podnetov týkajúcich sa podozrení z korupcie a inej nekalej činnosti, ktoré OPK dostáva, vyplýva, že občania často pokladajú tento úrad za poslednú inštanciu, od ktorej očakávajú pomoc pri riešení ich problémov, a to napriek tomu, že úrad vlády nie je orgánom činným v trestnom konaní a jeho kontrolné právomoci sú limitované. Použitie bežnej emailovej schránky na podanie podnetov neposkytuje jednoznačnú istotu, že nebude možné identifikovať IP adresu odosielateľa, keďže tento komunikačný kanál nie je zárukou anonymity podaní. Na zvýšenie efektívnosti vybavovania podnetov je preto účelné zaviesť systémový nástroj, ktorý umožní podávať podnety nielen neanonymne, ale zároveň zaručí anonymitu odosielateľa. Anonymné podnety sa na účely prevencie korupcie a boja proti korupcii nechápu ako spôsob podávania sťažností, ani ako spôsob podávania oznámení podľa zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ale ako prostriedok na komunikáciu s osobou, ktorá nechce svoju totožnosť zverejniť. Všetky podania sa budú vybavovať v súlade s právnym poriadkom podľa ich obsahu.

Opatrenie č. 3.1.1: Zaviesť systémový nástroj na prijímanie oznámení podozrení z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti, ich vyhodnocovanie a zefektívnenie ich vybavovania

Zavádzanie systémového nástroja súvisí s realizáciou projektu v spolupráci s OECD „Zlepšenie integrity verejnej správy v Slovenskej republike“.

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe tohto ukazovateľa:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Systémový nástroj je zavedený	binárna	spustenie softvérového nástroja	nie	áno

Gestor: VÚV

Spolugestor: SPKKM

Termín: do 30. septembra 2021

Cieľ č. 3.2: V činnostiach úradu vlády zohľadniť odporúčania medzinárodných organizácií patriace do pôsobnosti úradu vlády

Slovenská republika bola v júni 2019 hodnotená v V. kole Skupinou štátov proti korupcii (GRECO) zriadenou na pôde Rady Európy. GRECO v hodnotiacej správe⁷⁾ v odseku 46 konštatovalo, že nie je jasná ani presná úloha poradcov v poradných orgánoch zriadených na niektorých ministerstvách. Členmi týchto rád môžu byť štátni zamestnanci, najmä pracovníci ústredných orgánov štátnej správy, ale môžu prísť aj z iných sektorov. Zdá sa, že ich odmeňovanie nie je systematické, ale možno predpokladať, že odborníci zo subjektov mimo verejnej správy dostávajú za svoju prácu odmenu rovnako ako štátni zamestnanci prijatí na základe pracovnej zmluvy. Keďže vplyv členov zboru poradcov na rozhodovanie ústredného orgánu štátnej správy nie je možné jednoznačne vylúčiť, GET⁸⁾ sa domnieva, že uvedené kritériá integrity by sa rovnako ako v prípade iných poradcov mali rozšíriť aj na členov zboru poradcov zo subjektov mimo verejnej správy. Jednoznačne treba vymedziť aj etické štandardy správania, ktoré sa na nich vzťahujú, aby sa zabezpečilo, že tieto štandardy platia pre všetkých poradcov. V tejto súvislosti GET odkazuje aj na svoje odporúčanie (v ďalšej časti textu) o ad hoc vyhláseniach o záujmoch, ktoré sa vzťahuje aj na všetkých poradcov (pozri bod 103), a o ich povinnosti podávať majetkové priznania (pozri bod 134).

Vzhľadom na uvedené GRECO odporúča vyjasniť štatút politických poradcov: a) poradcovia, vrátane členov poradných rád, ktoré môžu ovplyvniť politické rozhodovanie, by mali prejsť kontrolou integrity ako súčasťou ich výberu do funkcie a b) mená všetkých poradcov, ich

⁷⁾ <https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/round-5-new>

⁸⁾ GET – GRECO evaluation team (hodnotiaci tím GRECO)

funkcie a odmeňovanie, ktoré sú viazané na plnenie úloh ústredných orgánov štátnej správy, by sa mali systematicky zverejňovať na webových sídlach ústredných orgánov štátnej správy.

Opatrenie č. 3.2.1: Zverejniť menný zoznam členov poradných orgánov vlády v pôsobnosti úradu vlády na webovom sídle úradu vlády

OPK vyhodnotí plnenie tohto opatrenia na základe týchto ukazovateľov:

P. č.	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
a)	Zverejnený menný zoznam členov poradných orgánov vlády v pôsobnosti úradu vlády	binárny	Webové sídlo úradu vlády	nie	áno

Gestor: OPK

Spolugestor: ZPPV, OIES

Termín: do 31. decembra 2020

8. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia protikorupčného programu

Účelom monitorovania protikorupčného programu je zistiť mieru úspešnosti vykonávania protikorupčných opatrení a mieru uistenia o dosiahnutých zlepšeniach na úrade vlády. Cieľom je vytvoriť jasný obraz o dosiahnutom pokroku v znižovaní korupcie.

Pri monitorovaní sa prostredníctvom OPK priebežne zbierajú údaje a informácie o stave vykonávania opatrení zainteresovanými subjektmi. Na zabezpečenie hladkého priebehu monitorovania a náležitého vyhodnotenia protikorupčného programu je však nevyhnutná spolupráca a súčinnosť všetkých organizačných útvarov úradu vlády.

Pri monitorovaní, ako aj vyhodnotení, sa berú do úvahy najmä informácie poskytnuté organizačnými útvarmi úradu vlády, resp. zainteresovanými stranami. Informácie z médií, hodnotiacich správ a prieskumov vypracovaných medzinárodnými i vnútroštátnymi organizáciami, od podnikateľského sektora, ako aj od mimovládnych organizácií umožnia získať objektívny a nezaujatý pohľad na vykonávanie protikorupčného programu. To znamená, že pri vyhodnocovaní sa zohľadňujú všetky uvedené zdroje informácií.

Pri hodnotení sa berie do úvahy aj určenie nedostatkov (resp. slabých stránok), ktoré majú nepriaznivý vplyv na schopnosť identifikovať, zmierniť a prípadne eliminovať korupčné riziká. Zároveň sa identifikujú príčiny nevykonania alebo nedostatočného vykonávania opatrení. Takisto sa uvedie, aké zlepšenia sa dosiahli a aké sú trendy a poučenia pre ďalšie obdobie.

Kedže protikorupčný program je otvorený dokument, počíta sa s tým, že v prípade potreby a zistenia nedostatkov a nových skutočností bude priebežne aktualizovaný. OPK v súčinnosti s útvarmi úradu vlády navrhne prípadné zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenia

problémov a spôsoby eliminácie prekážok spomaľujúcich alebo znemožňujúcich realizáciu protikorupčného programu.

Súhrnné hodnotenie vykonáva SPKKM raz ročne za uplynulý kalendárny rok a predkladá vedúcemu úradu vlády ako prílohu aktualizácie protikorupčného programu.

Július J a k a b, v. r.
vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky